

भक्ष्या वै विविधैर्भावैर्भविष्यथ शरीरिणा । अथर्वाणं तथा चापि हव्यवाहोऽब्रवीद्वचः ।
 अनुनीयमानो हि भृशं देववाक्याद्धि तेन सः । नैच्छेदोदुं हविः सर्वं शरीरञ्चापि सोऽत्यजत् ।
 स तच्छरीरं सन्त्यज्य प्रविवेश धरान्तदा । भूमिं स्पृष्ट्वाऽसृजद्वातन् पृथक् पृथगतीव हि । १४२२०
 पूयात् स गन्धं तेजश्च अस्थिभ्यो देवदारु च । श्लेष्मणः स्फाटिकं तस्य पिचान्मारकतं तथा ।
 यकृत् कृष्णायसं तस्य त्रिभिरेष प्रभुः प्रजाः । नखास्तस्याभ्रपटलं शिराजालानि विद्रुमं ।
 शरीरादिविधाश्चान्ये धातवोऽस्याभवन्प्रप । एवं त्यक्त्वा शरीरञ्च परमे तपसि स्थितः ।
 भृग्वङ्गिरादिभिर्भूयस्तपसोत्यापितस्तदा । भृशं जज्ज्वाल तेजस्वी तपसाप्यायितः शिखी ।
 दृष्ट्वा च्छविं भयाच्चापि प्रविवेश महार्णवं । तस्मिन्नेष्टे जगद्भोतमथर्वाणमथार्श्रितं ॥ १४२२५
 अर्चयामासुरेवैनमथर्वाणं सुरादयः । अथर्वा लसृजल्लोकानात्मनालोक्य पावकं ।
 मिषतां सर्वभूतानामुन्ममाथ महार्णवं । एवमग्निर्भगवता नष्टः पूर्वमथर्वाणा ।
 आहृतः सर्वभूतानां हव्यं वहति सर्वदा । एवं त्वजनयद्विष्ण्यान् वेदाक्तान् विविधान् बद्धन् ।
 विचरन् विविधान् देशान् भ्रममाणस्तु तत्र वै । सिन्धुं नदं पञ्चनदं देविकाऽथ सरस्वती ।
 गङ्गा च शतकुम्भा च शरयूर्गण्डसाङ्गया । चर्मण्वतो मही चैव मेध्या मेधातियिस्तदा । १४२२९
 ताम्रावती वेत्तवती नद्यस्त्रिखोऽथ कौशिकी । तमसा नर्मदा चैव नदी गोदावरी तथा ।
 वेणोपवेणा भीमा च वडवा चैव भारत । भारती सुप्रयोगा च कावेरी मुर्मुरा तथा ।
 तुङ्गवेणा कृष्णवेणा कपिला शोण एव च । एता नद्यस्तु धिष्ण्यानां मातरो याः प्रकीर्तिताः ।
 अद्भुतस्य प्रिया भार्या तस्य पुत्रो विभूरसिः । यावन्तः पावकाः प्रोक्ताः सोमास्तावन्त एव तु ॥
 अत्रेष्ट्यायन्वये जाता ब्रह्मणो मानसाः प्रजाः । अत्रिः पुत्रान् स्वष्टुकामांस्तानेवात्मन्यधारयत् । १४२३५
 तस्य तद्ब्रह्मणः कायान्निर्हरन्ति ज्ञताशनाः । एवमेते महात्मानः कीर्तितास्तेऽग्नयो मया ॥
 अप्रमेया यथोत्पन्नाः श्रीमन्तस्तिमिरापहाः । अद्भुतस्य तु माहात्म्यं यथा वेदेषु कीर्तितं ।
 तादृशं विद्धि सर्वेषामेको ह्येष ज्ञताशनः । एक एवैष भगवान् विज्ञेयः प्रथमोऽङ्गिराः ।
 बद्धधा निःसृतः कायात् ज्योतिष्टोमक्रतुर्यथा । इत्येष वंशः सुमहानग्नीनां कीर्तितो मया ।
 योऽर्चितो विविधैर्धनैर्हव्यं वहति देहिना । १४२४०
 इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्वणि मार्कण्डेयसमाख्यापर्वणि आङ्गिरसे एकविंशत्यधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २२१ ॥
 ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ अग्नीनां विविधा वंशाः कीर्तितास्ते मयाऽनघ । शृणु जन्म तु कौरव्य कार्तिकेयस्य धोमतः ।
 अद्भुतस्याद्भुतं पुत्रं प्रवक्ष्याम्यमितौजसं । जातं ब्रह्मर्षिभार्याभिर्ब्रह्मण्यं कीर्त्तिवद्भनं ।
 देवासुराः पुरा यत्ता विनिघ्नन्तः परस्परं । तत्राजयन् सदा देवान् दानवा घोररूपिणः ।
 बध्यमानं बलं दृष्ट्वा बद्धशस्त्रैः पुरन्दरः । स्व सैन्यनायकार्थाय चिन्तामाप भृशं तदा ।
 देवसेनां दानवैर्हि भग्नां दृष्ट्वा महाबलः । पालयेद्वीर्यमाश्रित्य स ज्ञेयः पुरुषो मया । १४२४५
 स शैलं मानसं गत्वा ध्यायन्नर्थमिदं भृशं । शूरावार्त्तस्वरं घोरमथ मुक्तं स्त्रिया तदा ।